

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง
จังหวัดศรีสะเกษ*

THE APPLICATION OF THE TRI-SIKKHA IN BUDDHISM TO PROMOTE
MORALITY AND ETHICS AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS AT
KHUKHAN RATBAMRUNG SCHOOL, SISAKET PROVINCE

พระครูสมุห์ดณัย เขมวีโร (เขี้ยวหอม)¹, พระมหาสมบุญ สุธมโม² และ สุวัฒน์ รักขันโท³

Phrakhru Samutdanai Khemwiro (Kiewhom)¹, Pramaha Somboon Suthammo² and Suwatsan Rakkanto³

¹⁻³ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Master of Education Social Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: kapong2325@gmail.com

วันที่รับบทความ : 11 กรกฎาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 6 สิงหาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 8 สิงหาคม 2569

Received 11 July 2026; Revised 6 August 2026; Accepted 8 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ 2. ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ และ 3. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน

* พระครูสมุห์ดณัย เขมวีโร (เขี้ยวหอม), พระมหาสมบุญ สุธมโม และ สุวัฒน์ รักขันโท. (2569). การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศักดิ์, 4(5), 522-539.

Phrakhru Samutdanai Khemwiro (Kiewhom), Pramaha Somboon Suthammo and Suwatsan Rakkanto.

(2026). The Application Of The Tri-Sikkha In Buddhism To Promote Morality

And Ethics Among High School Students At Khukhan Ratbamrung School, Sisaket Province .

Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(5), 522-539.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษโดยใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอบัวลาย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 211 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.923 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2.การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1. การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาในการฝึกอบรม 4) กิจกรรมฝึกอบรม 5) ระยะเวลา และ 6) การวัดประเมินผล และ 2. ผลการวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง พบว่า หลังการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3.ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษอยู่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา, ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง

Abstract

This Research Aims To Study The Promotion Of Morality And Ethics Among High School Students At Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province. 2. To Study The Application Of The Tri-Sikha Principles To Promote Morality And Ethics Of High School Students At Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province.

3. To Study The Satisfaction With The Application Of The Tri-Sikha Principles To Promote Morality And Ethics Among High School Students At Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province. This Research Was Conducted As An Experimental Research (Pre - Experimental Research). The Sample Consisted Of 211 Mathayom 5 Students From Khukhan Rat Bamrung School, Khukhan District, Sisaket Province, Who Were Obtained By Simple Random Sampling. The research instruments consisted of a survey, a moral and ethical assessment scale, and a satisfaction questionnaire. The calculated Index of Item-Objective Congruence (IOC) values ranged from 0.80 to 1.00, and the reliability coefficient was 0.923. Statistical methods employed for analysis included percentage, mean, standard deviation, and descriptive analysis.

The research results found that 1. The results of the survey of students' opinions on morality and ethics of high school students at Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province, found that the overall level was at a high level 2. The application of the Tri-Sikha principles to promote morality and ethics of high school students at Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province, found that 1. The application of the Tri-sikkha principles to promote morality and ethics consists of 6 components: 1) concept, 2) objectives, 3) training content, 4) training activities, 5) duration, and 6) measurement and evaluation. 2. The results of the measurement of morality and ethics of high school students at Khukhan Rat Bamrung School found that after training in the application of the Tri-Sikha principles to promote morality and ethics Higher than before training in applying the Tri-Sikha principles to promote morality and ethics with statistical significance at the 0.05 level. 3. The results of the evaluation of satisfaction with the application of the Tri-Sikha principles to promote morality and ethics among high school students at Khukhan Rat Bamrung School, Sisaket Province, found that the overall level was at the highest level.

Keywords: Application of the Threefold Training (Trisikkha) to promote morality and ethics, upper secondary level, Khukhan Ratsabamrung School

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน ถือได้ว่า ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ทั้งสามนั้นเป็นสถาบันหลักของประเทศที่ดำรงอยู่เคียงกัน โดยเฉพาะศาสนานั้น ย่อมหมายถึง พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยมีรากฐานสำคัญจากพระพุทธศาสนา จนอาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าคู่บ้านคู่เมือง ชาวไทยต่างมีความสามัคคีเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวจนสามารถดำรงอธิปไตยของชาติไว้ได้ เพราะมีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเป็นแกนกลางสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดเอกภาพในชาติประเทศรอดพ้นภัยพิบัติจนถึงปัจจุบัน การที่รัฐกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติให้ประชาชนชาวไทยได้ศึกษาพระพุทธศาสนาเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งสถาบันจึงเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชนคนไทยทั้งหมดก่อเกิดความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันในบรรดาคนส่วนใหญ่มีแต่ไม่ตรีจิตมิตรภาพ และความมีน้ำใจที่แผ่ออกไปกว้างขวางทั่วผืน แผ่นดินไทย (สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์, 2538) พระพุทธศาสนาถือเป็นแหล่งรวมหลักธรรมคำสอนต้นแบบและระบบจริยธรรมของสังคมไทย เยาวชนประชาชนควรได้รับการศึกษา เรียนรู้ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวปฏิบัติ ของชาวพุทธ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและบทบาทหน้าที่ ที่พึงปฏิบัติในสังคมได้อย่างกลมกลืน ภายใต้สถานการณ์ที่อาจจะไม่ดีขึ้นและไม่เกิดขึ้น โดยสามารถแยกแยะชั่วดี และ เลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากการศึกษาเป็นการพัฒนาชีวิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่จะดำเนินไปหรือมี ความเป็น อยู่ที่ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านกระบวนการศึกษาที่ถูกต้องจะเป็นการ สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง พัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบุคลากรของชาติทำให้พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตเป็นไปในทางสร้างสรรค์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มั่นคง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้คู่คุณธรรม พุทธธรรมมีกรอบการพัฒนาหลักเป็นระบบศึกษา 3 ประการ เรียกว่า ไตรสิกขา คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา

ที่เรียกสั้น ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกหัดอบรม เพื่อพัฒนากาย ใจ และปัญญา ไตรสิกขาเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้านและทุกวัยอีกทั้งความง่ายยากตั้งแต่เรื่องเบื้องต้น ทั้งของเด็กและผู้ใหญ่จนถึงเรื่องที่ละเอียดซับซ้อนที่ยากจะหาองค์ความรู้อื่นใดมาเทียบได้ การศึกษาของกุลบุตร กุลธิดาและผู้ใหญ่ ทั้งหลายในอดีตอันยาวนานของไทย มีฐานจากการใช้พุทธธรรมมาอบรมสั่งสอน แต่อาจไม่มีระบบ ของการศึกษาบังคับอย่างในยุคปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันจะมีการศึกษาภาคบังคับแก่คนส่วนใหญ่ แต่ก็ ได้นำเอาพุทธธรรมมาเป็นฐานของการศึกษา แต่น่าระบบและองค์ความรู้ตามโลกนิยมโดยมีฐานจาก ประเทศตะวันตกมาเป็นแกนในการจัดการศึกษา ทำให้พุทธธรรมเองเริ่มห่างเหินจากชีวิตของคนไทย ยุคปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายในความล้ำค่าของพุทธธรรม และในความเป็นสมบัติของชาติซึ่ง ได้ก่อสร้างฐานของวัฒนธรรมไทยมาแต่อดีต ด้วยคุณค่าอันอนันต์ขององค์ความรู้ในพุทธธรรมและ ระบบไตรสิกขาที่ชัดเจนในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนทุกวัย (สุหัชชา พิมพ์เนา, 2561) ดังนั้น ภารกิจของสถานศึกษาก็คือการฝึกบุคคลครบทั้ง 3 ระดับ คือ ศีล สมาธิ และปัญญานักการศึกษาหลายท่านจึงได้พยายามแสวงหาวิธีการนำหลักพุทธธรรมเข้าสู่กระบวนการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่แท้จริง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษานำระบบของพุทธธรรม มาประยุกต์กับระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด ที่มีคุณสมบัติของการเป็นคนที่ดี คนเก่ง คนมีความสุขอย่างแท้จริง อันเป็นเป้าหมายแท้ของพุทธธรรมอยู่แล้ว ให้มีความชัดเจนขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

โรงเรียนขุนชั้นรฐราษฎร์บำรุง (โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา) เป็นโรงเรียนวิถีพุทธ มีหลักการปฏิบัติ การเรียนการสอนที่เด่นชัดในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา โดยมีการยึดหลักธรรมตามหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติ การสร้างคุณภาพชีวิตให้นักเรียนด้วยการพัฒนาด้านร่างกาย สติ ปัญญา ใจดี อารมณ์ มีความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสัมพันธ์ภาพทางสังคมสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการส่งเสริม สร้างระเบียบวินัยคุณธรรมและจริยธรรมทั้งนี้ การให้ความสำคัญต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กที่ อยู่ในวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนจึงเป็นการสกัดกั้นหนทางแห่งความเลวร้ายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ของบุคคล หรือสังคมโดยรวมได้อีกวิธีหนึ่ง เพราะการฝึกในด้านจริยธรรมที่ดีแก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย ย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่า สังคมภายในอนาคตภายภาคหน้า

นั้น ย่อมจะเป็นสังคมที่ดี และมีแต่ความ เจริญรุ่งเรือง เพราะทุกคนในสังคม มีรากฐานทางด้าน จริยธรรมที่ดีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ด้วยเหตุผล ดังกล่าวนี “จริยธรรม” จึงมีความสำคัญทั้งใน ระดับต่อตนเองและต่อผู้อื่น คือสังคมโดยรวมด้วย และทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญกับเรื่อง ดังกล่าวมาแล้วนี้โดยตลอดเพราะความเจริญของสังคม มนุษย์ ถ้าปราศจากจริยธรรมที่มนุษย์ ควรประพฤติปฏิบัติเสียแล้ว ความเป็นมนุษย์จะไม่มี ความหมาย มนุษย์ ก็จะเป็นเพียง สัตว์ลักษณะของสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่งโดยทั่วไปที่ไม่แตกต่างจากสัตว์ เดรัจฉานอื่น ๆ เช่น สัตว์ชาติญาณในการกลัวภัยและสัญชาตญาณในการมีชีวิตอยู่เพื่อการดำรง เผ่าพันธุ์ของตนเอง ฯลฯ การที่จัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจใน การนำไปปฏิบัติ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่ได้เข้าใจในหลักไตรสิกขาในทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถ จะปรับตัวในการเผชิญกับปัญหา โดยการใช้สติ ปัญญา จิตใจที่เข้มแข็ง และสามารถที่จะปรับ พฤติกรรมให้เหมาะสมถูกต้อง ตลอดจนครอบคลุมเกี่ยวกับการฝึกทักษะชีวิตในทุกๆ ด้านตาม หลักทางพระพุทธศาสนา และยังสามารถทำให้ผู้ศึกษามีความรู้และประยุกต์หลักพุทธธรรมใน การดำเนินชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับเพศ วัย และสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงอยู่ โดยเฉพาะ อย่าง ยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่เป็นนักเรียนโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง ตำบลห้วยเหนือ อำเภอบุ ชันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่เป็นโรงเรียนวิถีพุทธและมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่นกันหลาย ๆ โรงเรียนที่กำลังมีการส่งเสริมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอบุชันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ มีจิตใจดี มีสมาธินั่นคง และมีปัญญาดี พร้อมเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อน – หลังฝึกอบรม ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 624 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 234 คน โดยกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie&D.W.Morgan

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งทางผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือการทำวิจัยดังนี้ 1.แบบสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ 2.การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ 3.แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งหมด 20 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ คำนวณหาค่าความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบ พบว่าแบบสอบถามความคิดเห็นมีค่า IOC 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และพบว่าค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.932

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัย ดังนี้ 1) วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ 2) ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับทางโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ 3) ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภوخันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 211 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นหน่วยสุ่ม 3) ดำเนินการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากนั้นจึงมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์การสำรวจการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม

(n = 234)

ที่	รายงาน	ความคิดเห็น		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D	
1	ด้านศีล	4.19	0.68	มาก
2	ด้านสมาธิ	4.24	0.63	มาก
3	ด้านปัญญา	4.22	0.65	มาก
รวม		4.23	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนันธ์ราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.23, S.D. =0.63) โดยเรียงจากมากไปน้อยด้านสมาธิ ($\bar{x}$ =4.24, S.D. =0.63) ด้านปัญญา ($\bar{x}$ =4.22, S.D. =0.65) และ ด้านศีล ($\bar{x}$ =4.19, S.D. =0.68)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนันธ์ราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ จากการการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนันธ์ราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ระยะเวลา 12 ชั่วโมง เนื้อหาครอบคลุมทั้ง 5 กิจกรรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนันธ์ราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ

คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนันธ์ราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ	ก่อน ฝึกอบรม	หลังการ ฝึกอบรม
1. นักเรียนมีการพัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ	3.53	4.54
2. นักเรียนมีจิตอาสาช่วยงานครูและผู้ปกครอง	3.45	4.43
3. นักเรียนยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง	3.23	4.93
4. นักเรียนมีความเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนๆ	3.50	4.65
5. นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้น	3.08	4.55
6. นักเรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง	3.75	4.15

7. นักเรียนมาเรียนตรงต่อเวลา	3.08	4.35
8. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	3.88	4.45
9. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	3.35	4.48
10. นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.55	4.63
11. นักเรียนสามารถแยกแยะว่าสิ่งใดถูกและสิ่งใดผิด	3.28	3.95
12. นักเรียนยอมรับผิดชอบมากกว่ากล่าวโทษผู้อื่น	3.40	4.25
13. นักเรียนปฏิบัติตามกฎของครูผู้สอนในชั้นเรียน	3.55	4.58
14. นักเรียนรู้จักการแบ่งปันสิ่งของกับเพื่อนๆ	3.00	4.58
15. นักเรียนรู้จักขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือ	3.40	4.58
16. นักเรียนกล้าแสดงออกแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.00	4.56
17. นักเรียนยอมรับข้อบกพร่องตนเองและพร้อมที่จะแก้ไข	3.95	4.56
18. นักเรียนมีความเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่น	3.00	4.57
19. เมื่อเกิดปัญหานักเรียนจะร่วมกันแก้ไขปัญหา	3.80	4.58
20. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่	3.55	4.55
รวม	3.41	4.52

จากตารางที่ 2 ผลการวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนธำรฐราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลังการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนธำรฐราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ($\bar{X} = 4.52$) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนธำรฐราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ($\bar{X} = 3.41$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขุนธำรฐราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	วิทยากรมีความรอบรู้ในเนื้อหา และสามารถอธิบายเนื้อหาชัดเจน	4.67	0.48	มากที่สุด
2	วิทยากรมีความสามารถในการจัดกิจกรรมตามเนื้อหาที่สนใจได้	4.74	0.44	มากที่สุด
3	วิทยากรมีวิธีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.82	0.39	มากที่สุด
4	วิทยากรสามารถตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน	4.74	0.44	มากที่สุด
5	วิทยากรมีความรอบรู้ในเนื้อหา และสามารถอธิบายเนื้อหาชัดเจน	4.57	0.51	มากที่สุด
6	สื่อประกอบการอบรมน่าสนใจ และนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่อบรม	4.63	0.49	มากที่สุด
7	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ครบถ้วน เพียงพอ และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบการอบรม	4.65	0.58	มากที่สุด
8	มีกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหรือวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย	4.55	0.49	มากที่สุด
9	มีกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.45	0.59	มาก
รวม		4.65	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนธรรมาวุธ บำรุง จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.65, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

1. ผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนธรรมาวุธบำรุง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างถูกต้องทางกาย ทางวาจา รวมถึงความสงบสุขช่วยให้จิตใจสงบ ไม่วุ่นวาย และมีความสุข เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการพัฒนาตนเองและสังคม ถือว่าเป็นการปฏิบัติด้วยกาย วาจา ใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ความรักใคร่ปรารถนาให้เกิดความสำเร็จ มีความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง และไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ) ได้สรุปผลการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยกันและกันในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือศีล หมายถึงการฝึกในด้านพฤติกรรม การจัดระเบียบระบบความรับผิดชอบความเสียสละ ความกตัญญูการตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัย สมามีความหมายถึง การฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ มีใจจดจ่อ อย่างมีสมาธิ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ในองค์กร ปัญญา หมายถึง การฝึกหรือพัฒนาในด้านปัญญา การรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบคิดการต่างๆสร้างสรรค์การจัดการความรู้การคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการจำแนกเนื้อหาความรู้ เรื่องการสวดมนต์แปลแผ่เมตตา การบริหารจิตและเจริญปัญญาได้ มีความเข้าใจว่าทำไมก่อนสวดมนต์เราต้องมีศีล ระหว่างสวดมนต์ต้องมีสมาธิจดจ่อจนทำให้เกิดปัญญาในที่สุด สามารถนำทักษะกระบวนการไตรสิกขาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จิตพิสัย นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงในการสวดมนต์แปลแผ่เมตตาบริหารจิตและเจริญปัญญา มีปฏิริยาที่ตอบสนองในช่วงแรกเป็นลบแต่เมื่อทำการตกลงและกระตุ้นโดยครูผู้สอนแล้วนักเรียนมีปฏิริยาการตอบสนองที่เป็นบวกคือมีความร่วมมือ

ในกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะพิสัย นักเรียนมีการทำตามรูปแบบกระบวนการตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำได้อย่างเป็นธรรมชาติและทำให้เกิดความชำนาญในการสวดมนต์แปลแผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาผู้สอนจะต้องคอยแนะนำให้คำปรึกษาที่ดี จูงใจใฝ่เรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ลงมือค้นคว้าซักถาม คิดวิเคราะห์ตามขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เมื่อนักเรียนมีความพร้อมจากขั้นศีล ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ควบคุมกาย วาจา เกื้อหนุนให้เกิดสมาธิ มีใจจดจ่ออยู่กับการปฏิบัติกิจกรรม โดยไม่สนใจสิ่งรบกวนทั้งภายในและภายนอก เมื่อจิตไม่ฟุ้งซ่าน ไม่สับสน ไม่วุ่นวาย ไม่เครียดในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทำให้เกิดปัญญา ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาเป็นอย่างดี (พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ), 2560)

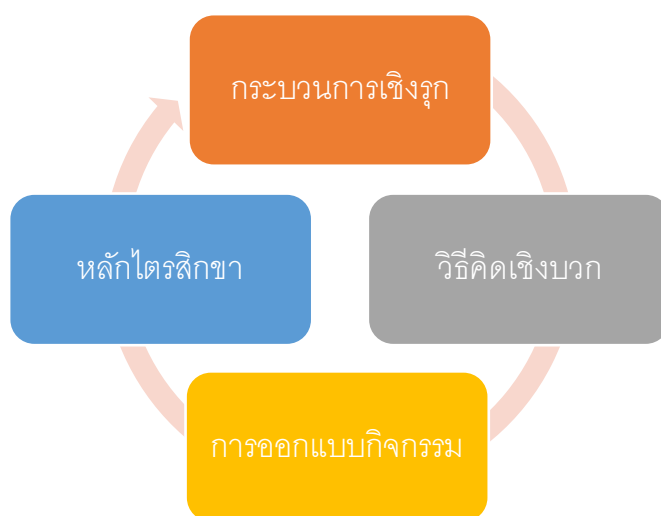
2. ผลการวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลังการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลังการอบรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำให้จิตให้สงบ ช่วยลดความเครียด เพิ่มสมาธิในการเรียนรู้และทำงาน ช่วยให้จิตใจสงบและมีความสุข การทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความตั้งใจ หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสงบและมีสมาธิ เช่น การทำกิจกรรมในชั้นเรียน การเล่นเกม รวมถึงการปรับตารางเวลาในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน การสร้างแรงบันดาลใจ โดยการให้รางวัล ให้คำชม การตั้งเป้าหมายเล็กๆ แล้วให้รางวัลกับตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพัฒน์ ศรีชัย ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้สนับสนุนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม

5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นสมาธิ ขั้นที่ 3 ขั้นปัญญา ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนความคิด และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล เรียกว่า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัส มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัส พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสที่พัฒนาขึ้นมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนที่ได้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสที่พัฒนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสโดยรวมอยู่ในระดับมาก (กิตติพัฒน์ ศรีชัย, 2565)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนธรรมาภิบาล กรุงเทพมหานคร จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถในการใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่การกระทำที่ชาญฉลาดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาต่าง ๆ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่า ความสามารถในการมองเห็นความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ความสามารถในการใช้เหตุผลและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรัชเวรณ เตชวณโณ (รุ่งเรือง) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวไตรสิกขาในโรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศีล สมาธิและปัญญาอยู่เสมอส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีแจ่มใส ร่าเริงเบิกบาน ปัญหา คือ ยัง ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนในการส่งเสริมการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โดยเสนอแนะให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ส่วนด้านผลกระทบนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนของตนได้อย่างมีความสุขสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน มีความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับผู้บริหารมีความจริงใจในการทำงาน ปัญหา คือ ครูมีลักษณะและทัศนคติที่ต่างกันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา โดยเสนอแนะว่าควรมีการอบรมบุคลากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับพุทธธรรมเพื่อให้ครูมีทัศนคติที่ตรงกันโรงเรียนส่งเสริมบุคลากรและนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ปัญหา คือ ในโรงเรียนมีความเป็นแบบอย่างที่ดีแต่ขาดการประสานสัมพันธ์กับชุมชนของตนได้อย่างมีความสุขสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของครูและผู้บริหารโดยเสนอให้จัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูผู้บริหาร นักเรียนและชุมชน นักเรียนมีความเชื่อมั่นในผลการกระทำความดีจากการจัดกิจกรรมการพัฒนา ศีล สมาธิและปัญญาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมการฝึกสมาธิเจริญปัญญาในชุมชนด้วยนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับผลผลิต คือ เห็นผลดีของการกระทำความดีของตน ซึ่งปัญหา คือการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขายังขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากชุมชนเนื่องจากผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ควรประสานความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาอย่างจริงจังจากชุมชน และทำความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในด้านการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา (พระรัชเวรน์ เทชวณโณ (รุ่งเรือง), 2560)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมแบบ กลุ่มปิด (Close Group) สรุปได้ดังนี้ กระบวนการเชิงรุกเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์และนำเสนอด้วยความมั่นใจ ได้ฟังอย่างลึกซึ้งและสื่อสารด้วยความเมตตาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เข้าอบรม ให้ได้รับความรู้พื้นฐานหรือแนวคิดเบื้องต้น ตามเนื้อหา ซึ่งผู้เข้าอบรมค้นพบศักยภาพของตนเองและเห็นคุณค่าคนอื่น ๆ วิธีคิดเชิงบวก เป็นหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดเชิงบวกให้มีความสำคัญ กับความเป็นมนุษย์ ตามทฤษฎีของกลุ่มมนุษย์นิยมที่มองว่า มนุษย์ล้วนต่างก็มีความต้องการ การยอมรับ และรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่า (self-esteem) จึงเป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ด้วยการฝึกมองหรือคิดเชิงบวกต่อกัน การออกแบบกิจกรรมฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่เน้นการพัฒนาและเสริมพลังบวกให้กับตนเองและผู้อื่นด้วยแนวคิดที่เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถพัฒนาได้และการพัฒนาหรือฝึกตนนั้น เป็นกระบวนการเสริมพลังบวกให้กับตนเอง แนวคิดไตรสิกขาเป็นกระบวนการพัฒนาปัญญา 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟังการอ่าน จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการคิดอย่างมีเหตุผล และ ภาวนามยปัญญา ปัญญา เกิดจากการลงมือทำฝึกให้มีความชำนาญหรือคล่องแคล่ว ภายเคลื่อนไหวใจรู้สึก เกิดกระบวนการทางความคิดอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะตอบสนองสิ่งเร้าออกไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาในการฝึกอบรม 4) กิจกรรมฝึกอบรม 5) ระยะเวลา และ 6) การวัดประเมินผล และ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง

จังหวัดศรีสะเกษอยู่พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ควรการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน 2) ควรนำการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษไปจัดทำเป็นคู่มือใช้ในการอบรมนักเรียนในชั้นเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติพัฒน์ ศรีชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ. ใน ประชุมวิชาการบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ). (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชเวรณ เตชวณโณ (รุ่งเรือง). (2560). การจัดการเรียนรู้ตามแนวไตรสิกขาในโรงเรียนที่ปวงกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์. (2538). พระพุทธศาสนากับการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

สุหัชชา พิมพ์เนาวิ. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.